

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง

นายวิรัตน์ คุ่มคำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปะศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-335-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018531 11721404X

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF PRATHOM SUKSA FIVE
STUDENTS LEARNING ART EDUCATION BY BRAINSTORMING TECHNIQUE

MR. Wirat Kumcome

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-335-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่เรียนวิชาศิลปศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง

โดย นายวิรัตน์ คุ่มคำ

ภาควิชา ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. สลักชน์ ศรีบุรี

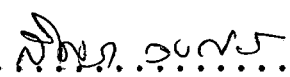
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณเสาร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. สลักชน์ ศรีบุรี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัญญา วงศ์อร่าม)

วิรัตน์ คุ่มคำ : การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียน
 วิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง (THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF
 PRATHOM SUKSA FIVE STUDENTS LEARNING ART EDUCATION BY BRAINSTORMING
 TECHNIQUE) อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี, 170 หน้า. ISBN 974-581-335-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ปีที่ 5 ที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดย
 อาศัยรูปภาพเป็นสื่อ แบบ ก. (Torrance Tests of Creative Thinking, Figural Form
 A) ของ ดร. อี พอล ทอร์แรนซ์ แบบทดสอบฉบับนี้ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุด คือ กิจกรรมชุดที่ 1
 เป็นการวาดภาพต่อเติมจากสิ่งเร้าซึ่งเป็นกระดาษรูปไข่สีเขียว 1 ภาพ กิจกรรมชุดที่ 2 เป็นการวาดภาพ
 ต่อเติมให้สมบูรณ์จากสิ่งเร้าซึ่งเป็นเส้นลักษณะต่าง ๆ จำนวน 10 เส้น กิจกรรมชุดที่ 3 เป็นการต่อเติม
 ภาพจากสิ่งเร้าซึ่งเป็นเส้นคู่ขนานจำนวน 30 คู่

2. แผนการสอนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 8 แผน ซึ่งผู้
 วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ แก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็น
 เครื่องมือที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

ตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชาย จำนวน 14 คน และหญิง 18 คน จากชั้นประถมศึกษาปีที่
 5 โรงเรียนวัดสี่สุม สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย การดำเนินการวิจัย
 ผู้วิจัยได้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
 โดยอาศัยรูปภาพเป็นสื่อแบบ ก. หลังจากนั้น ได้ทำการสอนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการสอนที่สร้างขึ้น
 โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง สัปดาห์ละ 2 วัน เป็นเวลา 4 สัปดาห์ แล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ
 ทดสอบชุดเดิมอีกครั้ง นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง มาเปรียบเทียบเพื่อศึกษาการพัฒนาความ
 คิดสร้างสรรค์โดยการทดสอบค่า t (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ในทุก ๆ ด้าน หลังการเรียนศิลปะศึกษาด้วยกลวิธี
 ระดมสมองสูงกว่าก่อนการเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสอนศิลปะศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง ช่วยส่งเสริม
 การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้พัฒนาสูงขึ้นได้

ภาควิชา ศิลปะศึกษา
 สาขาวิชา ศิลปะศึกษา
 ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C044304 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD : ART EDUCATION/CREATIVE THINKING/BRAINSTORMING TECHNIQUE/PRATHOM SUKSA FIVE

WIRAT KUMCOME : THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING OF PRATHOM SUKSA FIVE STUDENTS LEARNING ART EDUCATION BY BRAINSTORMING TECHNIQUE.
THESIS ADVISOR : SULUK SRIBURI, Ed.D. 170 PP. ISBN 974-581-335-4

The purpose of this study was to study the development of creative thinking of Prathom Suksa Five students learning art education by brainstorming technique.

The instruments used in this research were :

1. Torrance Tests of Creative Thinking, Figural Form A. which consisted of 3 activities:1) create a picture from a green curved paper,2) to complete pictures from 10 various lines,3) to create pictures from 30 pairs of straight lines.

2. Eight researcher-made Art lesson plans approved by the specialists.

Sampling group of the population included 14 boys and 18 girls from prathom suksa five, Watsrisuk School under the jurisdiction of the Bangkok Metropolitan. These students were selected by means of simple random sampling. First of all, the subjects were tested with Torrance Tests of Creative Thinking, Figural Form A, then they were taught with the eight lesson plans 2 days a week for 4 weeks. After that, the subjects were examined with the same tests. The Scores of both test then were compared the statistical significant difference by using t-test at the level of .05.

The result of this research indicated that the creative scores of all aspects after learning art education by brainstorming technique were higher than before learning. This finding showed that teaching art education by brainstorming technique could develop creative thinking of prathom suksa five students.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาของ อาจารย์ ดร. สุกฤษณ์ ศรีบริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. อำไพ ติรณสาร ประธานกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สัญญา วงศ์อร่าม กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณคุณอาจารย์ ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้การอบรมสั่งสอนมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อารี (รังสินันท์) พันธุ์มณี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการใช้แบบทดสอบ และการฝึกให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์อย่างดียิ่ง รวมทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. เกษร ธิตะจารี รองศาสตราจารย์เลิศ อำนันทนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริลักษณ์ ศรีกมล และอาจารย์ ดร. อัปสร มีสิงห์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็นผู้เชี่ยวชาญ ช่วยตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างแผนการสอน

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ทุนส่วนหนึ่งสนับสนุนการวิจัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า อาจารย์นิพนธ์ บุญยรัตพันธุ์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านคอมพิวเตอร์ อาจารย์เทียนชัย อาจารย์นันทวัลย์ ตั้งพรประเสริฐ อาจารย์บันลือ กุลโชติ และเพื่อนทุกคนที่ได้ให้กำลังใจเสมอมา ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสีสุก และนักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้มีพระคุณสูงสุดในชีวิต คือ คุณพ่อแบบคุณแม่แหว คุ่มคำ ผู้ให้กำเนิดซึ่งเป็นที่รัก เคารพยิ่ง และให้แนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีเสมอมา รวมทั้งพี่น้องสกุล "คุ่มคำ" และ "รัตนเสน" ทุกคนที่ได้เป็นแรงใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ตลอดมา

สารบัญ

๒

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
คำจำกัดความในการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
หลักสูตรและคุณค่าของการสอนศิลปศึกษาระดับประถมศึกษา.....	13
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับการเรียนศิลปศึกษา.....	27
หลักและกลวิธีระดมสมอง.....	29
หลักและทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์.....	38
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
การศึกษาเบื้องต้น.....	60
ตัวอย่างประชากร.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การดำเนินการสอนและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
การเสนอผลการวิจัย.....	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการวิจัย.....	84
อภิปรายผลการวิจัย.....	84
ข้อสังเกตจากการทดลอง.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	90
ข้อสรุปจากการทดลอง.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	108
ก. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	109
ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	116
ค. คู่มือแนะแนวปฏิบัติการทดสอบความคิดสร้างสรรค์.....	120
คู่มือการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์.....	124
ง. คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและ หลังการเรียน.....	133
คะแนนที่ใช้ในการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญและ ผู้วิจัย.....	136
จ. แผนการสอนศิลปศึกษา ด้วยกลวิธีระดมสมอง.....	138
ฉ. ภาพแสดงเหตุการณ์ระหว่างการทดลอง.....	158
ประวัติผู้เขียน.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนชายและหญิงที่ใช้เป็น กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	73
2. คะแนนและค่าเฉลี่ย ของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้าน ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และ ผลรวมของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน ของกลุ่มตัวอย่างที่ ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเรียนและหลัง การเรียนวิชาศิลปศึกษาด้วยกลวิธีระดมสมอง.....	74
3. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และผลรวมของความคิดทั้ง 3 ด้าน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการเรียน..	75
4. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และผลรวมของความคิดทั้ง 3 ด้าน ที่ได้จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์หลังการเรียน..	76
5. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดคล่องแคล่ว ที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียน.....	77
6. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดริเริ่ม ที่ได้จากการทำแบบทดสอบ ความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียน.....	78
7. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดละเอียดลออ ที่ได้จากการทำ แบบทดสอบก่อนและหลังการเรียน.....	79
8. การเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นผลรวมของ คะแนนความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ที่ได้ จากการทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเรียน.....	80